

(สำเนา)

ที่ สร.๐๘๐๒/๑๘๕๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๔ มีนาคม ๒๕๑๓

เรื่อง รัฐบาลญี่ปุ่นขอทราบเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายไทยที่ใช้บังคับกรณีที่เจ้าหน้าที่ของ
รัฐบาลไทยก่อความเสียหายให้แก่คนชาติญี่ปุ่นในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่

เรียน อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต.๐๖๐๑/๓๙๙๙
ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

ตามหนังสือที่อ้างถึงควาว่า สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำกรุงเทพฯ ได้มี
หนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศขอทราบความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายไทยที่ใช้
บังคับในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยก่อความเสียหายให้แก่คนชาติญี่ปุ่นในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น
ปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย โดยได้ส่งแบบคำถามไปรวมด้วยกัน ๔ ข้อ และกระทรวงการ
ต่างประเทศได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้คำตอบ ความละเอียดทราบอยู่
แล้ว นั้น

สำหรับคำถามข้อแรกที่ว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๔๒๐ และมาตรา ๔๒๕ จะใช้บังคับแก่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยกระทำโดยจงใจหรือ
ประมาทเลินเล่อโดยผิดกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่คนชาติญี่ปุ่นในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้น
ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยหรือไม่ นั้น ขอเรียนว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยได้ก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่บุคคลอื่นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในทางราชการ ความรับผิดในทางแพ่งของ
เจ้าหน้าที่ผู้นั้นย่อมเป็นไปตามมาตรา ๔๒๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปสำหรับความผิดเพื่อละเมิด
ส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดของหน่วยราชการซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายสังกัดอยู่ ถ้า
เจ้าหน้าที่นั้นได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า หน่วย
ราชการนั้นต้องรับผิดตามนัยมาตรา ๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็น
บทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของนิติบุคคลที่เกิดจากการกระทำตามหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล
โดยถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยราชการกับเจ้าหน้าที่มิได้เกิดจากสัญญาอันจะทำให้ถือได้ว่า
เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างตามนัยมาตรา ๔๒๕ แต่ทว่าเกิดจากกฎหมายว่าด้วย
ฐานะของข้าราชการตามที่ฝ่ายปกครองได้กำหนดไว้ซึ่งจะต้องนำมาตรา ๗๖ มาใช้บังคับ แต่บัดนี้
มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๒ บัญญัติรับรองสิทธิการฟ้องหน่วยราชการไว้ว่า

“สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเพื่อการกระทำของเจ้าพนักงานในฐานะเสมือนเป็นตำรวจหรือนายจ้างย่อมได้รับความคุ้มครอง” เมื่อตัวบทกฎหมายเป็นดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ และมาตรา ๔๒๕ ควรใช้บังคับแก่กรณีที่ได้ถามไปได้ ทั้งนี้ โดยนำมาตรา ๔๒ ดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย แต่อย่างไรก็ตามเห็นควรกล่าวไว้ด้วยว่า ถึงแม้จะมีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ แล้วก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยราชการกับเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามมาตรา ๗๖ หรือมาตรา ๔๒๕ ย่อมสุดแล้วแต่ศาลจะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

สำหรับคำถามที่สองและสาม เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่อาจทราบถึงข้อเท็จจริงเหล่านั้นได้ จึงมีความเสียใจที่ไม่อาจให้ความกระจ่างแก่สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้ แต่ถ้ากระทรวงการต่างประเทศประสงค์จะช่วยเหลือสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นก็อาจดำเนินการสอบถามกรมอัยการหรือกรมบัญชีกลางได้

สำหรับคำถามที่ว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยผิดกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่คนชาติญี่ปุ่นในขณะที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ราชการในประเทศไทย คนชาติญี่ปุ่นจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยเช่นเดียวกับ State Redress Law ของญี่ปุ่นหรือไม่ และคนชาติญี่ปุ่นจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยประการใดนั้น ขอเรียนชี้แจงว่า แม้ประเทศไทยไม่มีกฎหมายพิเศษที่บัญญัติถึงการให้รัฐชดเชยค่าเสียหายแก่เอกชนทำนองเดียวกับ Section ๖ ของ State Redress Law แต่สิทธิของคนต่างชาติ (ซึ่งรวมถึงคนชาติญี่ปุ่นด้วย) ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยได้ก่อขึ้นเพราะการกระทำละเมิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติของกฎหมายไทยเช่นเดียวกับคนไทยทุกประการ ซึ่งก็มีนัยเช่นเดียวกับ Section ๑ ของ State Redress Law นั่นเอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์
(นายสมภาพ โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการ